

A III. Európai Katolikus–Ortodox Fórum

(Lisszabon, 2012. június 5-8.)

részvevői által elfogadott zárónyilatkozat

1. A III. Katolikus-Ortodox Fórumot Portugáliában, Lisszabonban rendezték meg, 2012. június 5. és 8. között, *A gazdasági válság és a szegénység. Kihívások a mai Európa számára* címmel. A Fórum házigazdája Őeminenciája José da Cruz Policarpo bíboros, lisszaboni pátriárka volt. A megbeszélés társelnökeiként Erdő Péter bíboros, az Európai Püspöki Konferenciák Tanácsának (CCEE) elnöke, valamint Gennádiosz sassimai metropolita, az Ökumenikus Pátriárkátus képviselője működtek közre. A két korábbi Katolikus–Ortodox Fórum (Trento, Olaszország, 2008. december 11-14., illetve Rodosz, Görögország 2010. október 18-22.) pozitív tapasztalatai után Európa katolikus püspöki konferenciái, illetve az európai ortodox egyházak képviselői együtt vitatták meg a gazdasági válság és ennek hatásai kérdését a keresztény hit fényében.

Ennek a találkozóznak a lezárásaként szeretnénk megfontolásainkkal egyházaink keresztény híveihez fordulni, valamint mindazokhoz, akik osztoznak aggodalmainkban.

2. Európa napjainkban súlyos válságon megy keresztül.

Sok európai ember közvetlenül megszenvedi ennek a válságnak a hatásait, elsősorban a munkanélküliséget, a kilátástalanságot és a reménytelenséget. Minden európai aggodalommal tekint a jövőbe.

Egyházaink magukénak érzik ezeket a szenvedéseket és aggodalmakat, és odafigyelnek rájuk. Az a szándékuk, hogy híveikhez és minden európai emberhez eljuttassák a bizalom és remény üzenetét. Továbbra is bízunk kell az Isteni Gondviselésben és saját képességünkben, hogy képesek vagyunk kijavítani a múltban elkövetett hibáinkat. Az a kötelességünk, hogy kijelöljük az irányt az igazságosságot és békét hozó jövő felé.

3. Történelme során Európa nem egyszer megmutatta képességét, hogy fejlődése irányát kijavítsa azáltal, hogy visszanyúlt a keresztény gondolkodáshoz és erkölcshez, amit a Biblia, az egyházatyák hagyománya és a monasztikus hagyományok, illetve az Egyház szociális tanítása közvetítettek. Ezek Európa minden népének közös kincsét jelentik.

4. Egyházaink üzenete arra vonatkozik, hogy kijelölje az emberi személy helyét a teremtett világban, a társadalomban és főként a gazdasági életben.

A keresztény egyházak azt tanítják, hogy az ember beteljesedését teremtő és megváltó Istenében nyerheti el. Ezen a Földön semmi sem teljesítheti be az embert. Arra szól az ember hivatása, hogy e világ javainak segítségével felfedezze a kapcsolatot, ami a többi emberhez fűzi, a Teremtővel való egységben.

5. A szekularizáció folyamatának hatására sok európai eltávolodott ettől az alapvető kapcsolattól, amely Istenhez fűzi őt, és kizárólag a földi horizonton keresi az élet értelmét. Bizonyos materialista és hedonista gondolati áramlatok leszűkítő látásmódot kínáltak fel az embereknek, azt igyekeztek elhitetni velük, hogy a boldogság elérhető a javak halmozásával, hogy a szabadság valamennyi vágyunk kielégítéséből fakad és hogy a társadalom élete nem más, mint az egyéni érdekek összeadódása.

6. Az egyházak látják, hogy a jelenlegi válság nem csupán gazdasági jellegű. Ez a válság nem is csupán az erkölcsöt vagy a kultúrát érinti, hanem gyökere mélyebben, az antropológia, a spiritualitás szintjén van.

Azért jutottunk el idáig, mert a pénzügyek függetlenné váltak a valós gazdaságtól, a gazdaság viszont függetlenné vált a politikai akarat ellenőrzésétől, ez utóbbi pedig elszakadt az etikától.

Abból indulván ki, hogy tapasztaljuk Krisztus élő jelenlétét az egyházban, úgy véljük, a mai emberek legmélyebb vágyaikra úgy találhatnak választ, ha visszatérnek Krisztushoz és a keresztény hithez, készségesen befogadván a Szentlelket.

7. A társadalmat úgy kell megszervezni, hogy mindig az ember szolgálatában álljon és ne ennek ellenkezőjét tegye. Az ember természeténél fogva társas lény, ami elsősorban a családban ölt testet. Elutasítjuk az individualizmust, amely elszigeteli egymástól a személyeket, elválasztván őket egymástól. Minden személynek van saját célja és nyitott Isten végtelen szeretetére, s nem lehet úgy bánni vele, mint manipulálható pusztá tárggyal, amely ki van szolgáltatva a hatalmasok érdekeinek. A keresztények a maguk részéről készek együttműködni minden jószándékú emberrel, hogy igazságosabb és emberibb társadalmat építsenek fel.

8. Ha az európaiak ki akarnak jutni a válságból – az emberiség többi összetevőjével vállalt szolidaritásban –, meg kell érteniük, hogy változtatniuk kell életstílusukon. A hívő számára ez azt jelenti, hogy újra kell építeni személyes kapcsolatát a Szentháromság egy Istenével, aki maga a szeretet közössége. Ez a kapcsolat túlmutat a pusztá tudáson és etikai meggyőződésen. A válság alkalmul szolgálhat rá, hogy egészséges öntudatra ébredjünk. Az európaiaknak újra kell értelmezniük a gazdasági tevékenységet olyan nézőpontból, amely az emberi személyt és annak méltóságát teljességében és nem részére szűkítve tárja elének. Amennyiben az emberi személyt visszahelyezzük az őt megillető helyre és alárendeljük a gazdaságot a teljes értékű és szolidáris fejlődés célkitűzésének, a kultúrát megnyitjuk az igazság keresésére és teret engedünk a civil társadalomnak és azon polgárok találékonyságának, akik kortársaik jólétéért akarnak tenni, ez megteremti a feltételeket, hogy új módon viszonyuljunk a pénzhez: a termelés és nem a fogyasztás oldaláról. Egyébiránt éppen ez az, amit a keresztény aszkézis hagyománya tanít a bőjt és az osztozás fogalmával. Az egyházak arra buzdítják híveiket, hogy hangolják össze diakónusi szolgálatukat helyi és globális szinten is, hogy segítsék a szükséget szenvedőket és hozzájáruljanak egy igazságosabb társadalom kialakulásához.

9. Ezen elkerülhetetlen változás során előnyben kell részesíteni a munkát. Olyan tevékenységeket kell segíteni, amelyek munkahelyeket teremtenek. Mindenkinek méltón meg kell tudni élnie és ki kell tudni teljesednie a munkájának köszönhetően, és szolidárisnak kell lennie a többi emberrel. A korrupciónak és a kizsákmányolásnak minden formáját meg kell szüntetni.

10. A piac nem lehet névtelen és vak erő. Olyan helyé kell válnia, ahol a személyek anyagi, társadalmi és szellemi fejlődését szolgáló javak és szolgáltatások cserélnek gazdát. A piacot úgy kell szabályozni, hogy az a személy teljes értelemben vett fejlődését szolgálja.

11. Nem lehetséges tovább folytatni a teremtett világ erőforrásainak elherdálását, szennyezni a környezetünket olyan módon, ahogy az ma folyik. Az ember hivatása arra szól, hogy a teremtett világ őrzője és nem felfalója legyen. Napjainkban tudatában kell lennünk a felelősségünknek, amellyel az eljövendő nemzedékeknek tartozunk: nem hagyhatunk rájuk értéktelen, élheteretlen környezetet.

Globalizált világunkban a népek életét vezérlő kéz nem lehet az egyéni vagy kollektív egoizmus láthatatlan keze, hanem csakis a kontroll és az átláthatóság politikájáé, amely a társadalmi szereplők és az államok döntéseit irányítja.

12. A bátorítás szavaival fordulunk a nemzeti kormányokhoz és az európai intézmények vezetőihez, akik azon fáradoznak, hogy meghatározzák a gazdasági és pénzügyi válságból kivezető helyes és igazságos utat, különösen odafigyelve azokra az országokra, amelyek nagyobb nehézségekkel küszködnek.

13. Üzenettel fordulunk a változás egyetlen olyan szereplőjéhez, aki képes társadalmainkat új életstílus felé fordítani: az európai polgárhoz. Ha az európai polgárok felismerik, mennyire fontos változtatniuk fogyasztási szokásaikon, akkor parlamenti képviselőik is követni fogják őket, az ipar is igazodni fog az új elvárásokhoz, az oktatás a polgárság józanabb, a szegények iránt is szolidárisabb felfogását fogja közvetíteni. Végezetül az európai embernek abban az örömben lehet része, hogy újjáéleszti keresztény gyökereit és foglalkozhat lényének lelki dimenziójával, amely egyedülként képes választ adni a boldogságot és az élet értelmét keresőnek.